

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Pars V. De irregularitate in communi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

2171 Not. 3. Regulares transeuntes per loca interdicta, teneri ibi servare interdictum, quamdiu ibi commorantur, si interdictum latum sit locale generale; secus, si sit generale personale. Nam interdictum locale quodammodo inhaeret loco; non autem personale. Hinc legitime interdicto personaliter aliquo monasterio Regularium, non subjacent huic interdicto Religiosi sibi hospites; bene tamen Novitii ibi commorantes. Hi enim sunt pars illius communitatis, non autem illi; si autem Regulares fiant pars communitatis prius interdictæ, subjiciuntur & ipsi ei interdicto; si verò desinant esse pars communitatis prius interdictæ, desinunt etiam esse interdicti, nisi sint ex iis, qui illi interdicto dederunt causam, ut diximus supr.

2172 Not. 4. Regulares interdictos posse administrare Sacramentum poenitentiae, & recipere, ex jure novo in c. *Alma Mater*, de sent. excom. in 6. quod intellige tempore interdicti localis, tam generalis, quam specialis, & personalis generalis; idque cum hac limitatione, ut persona interdicta non sit etiam excommunicata, aut interdicta specialiter. 2. Ut non dederit culpabilem causam interdicto. Sed de his plura jam dicta sunt in his, quæ præmissimus.

PARS V.

De irregularitate in communi.

2173 **S**ayrus l. 6. de Censur. c. 1. n. 16. multas irregularitatis definitiones affert; & ante alias, tanquam communem approbat hanc: *Irregularitas est canonicum impedimentum ex facto, vel defectu proveniens, quo quis ad Ecclesiasticos Ordines promoveri, & jam promotus in iisdem ministrare prohibetur.* Cum hac ferè coincidit definitio, quam affert Suarez D. 40. de Censur. S. 1. *Est inhabilitas, seu impedimentum canonicum, ex se directè, ac primariò impediens acceptionem Ordinum Ecclesiasticorum, & consequenter etiam usum eorum.* Loco generis ponitur *inhabilitas*, & non *pæna*; quia non omnis irregularitas pæna est. Additur, seu impedimentum *canonicum*, quia irregularitas humano jure, non civili, sed Ecclesiastico introducta est. Unde non baptizatus, & femina irregulares non sunt; quia illorum inhabilitas à jure divino, & non canonico orta est.

2174 In data definitione particula (*ex se di-*

rectè, ac primariò impediens) distinguit irregularitatem à censuris. Quia *excommunicatio* privat ex se communicatione fidelium, *interdictum*, auditione divinorum officiorum, & *suspensio* muneribus sacris. Accedit, quòd suspensio solum respiciat actus, eorumque usum prohibeat; irregularitas verò, quantum est ex se, ipsam capacitatem Ordinum aufert. Imò particula *Ordinum Ecclesiasticorum* includit non solum sacramentales Ordines, sed etiam primam tonsuram, quam suspensio non impedit, sed supponit. Particula *ex se* etiam posita est ad occurrendum difficultati de Sacerdote, qui irregularis sit post omnes Ordines susceptos. Quia irregularitas ex se habet vim impediendi susceptionem Ordinum, ita tamen, ut si subiectum sit incapax susceptionis futuræ, quia jam suscepit, saltem impediatur Ordinum usum, sicut in matrimonio affinitas in primo, & secundo gradu per fornicationem contracta ex se dirimit matrimonium, at superveniens matrimonio solum impedit ejus usum. Irregularitatis effectus latè exponit Suarez D. 40. S. 2.

ARTICULUS I.

Quotuplex sit irregularitas

Angelus V. *Irregularitas* 1. & Majorius 217 l. 1. de irreg. c. 3. multas enumerant irregularitatis species sine ullo ordine; Sayrus de Censur. l. 6. c. 1. n. 27. omnes irregularitates reducit ad duo capita, ita ut quædam sint, quæ contrahuntur *ex delicto*, & dicuntur contrahi ex facto proprio; alii breviter, & dilucidè dividunt irregularitatem in eam, quæ contrahitur sine ullo proprio actu ob aliquem corporis, aut natalium defectum, sic sunt irregulares cæci, & illegitimi: ac in eam, quæ contrahitur ob aliquem actum proprium; quæ iterum subdividitur in eam, quæ fertur ob aliquam culpam eam contrahentis, v.g. patrantis homicidium, & eam, quæ incurratur sine ulla culpa, nempe ob bigamiam, defectum lenitatis, & similia. Denique alia est totalis, & alia partialis.

Totalis ab omni ordine suscipiendo, aut exercendo perpetuò excludit. *Partialis* alio nomine *secundum quid*, est, quæ non impedit omne exercitium ordinum, v.g. Sacerdos, qui amisit pollicem, manet irregularis ad celebrandum, non verò ad audiendas confessiones, & alia Sacerdotalia munera ob-eundum; & juxta Lessium l. 2. c. 34. n. 120. Dia-

Diaconus, vel Subdiaconus potest fieri irregularis ad suscipiendum Sacerdotium, ita tamen ut non sit irregularis ad functionem ordinis susceptiv. g. ad canendum Evangelium, vel Epistolam. Aliqui Authores dicunt irregularitatem aliam esse juris divini, aliam juris humani; Sed perperam: quia nulla irregularitas est juris divini, ut latè probat Suarez D. 40. l. 4. quibus adde, omnem irregularitatem esse à jure, nullam ab homine, patet ex c. *Is, qui*, de sent. excom. excipe Papam; qui eam inducere potest, de quo Suarez cit. & alii, hinc eo inferiores non possunt facere irregularem; sic Streinius Juris Canonici p. 3. tit. 16. de pœnis, §. 13. n. 2.

2177 Observandum autem 1. ut contrahatur irregularitas ex delicto, requiri actum externum, consummatum, & graviter malum; *externum*, quia punitur poenâ potestatis sensibilis; *consummatum*, nisi exprimat aliud in jure, cum sit poena, de quo V. Azor l. 1. c. 2. & lib. 4. decret. à n. 1597. *graviter malum*, quia poena est gravis. In quaestione autem, an ignorans suo delicto annexam esse irregularitatem, hanc incurrat? affirmant Streinius cit. & apud eum Azor p. 1. l. 5. c. 7. q. 4. Sylvester V. *pœna*, n. 13. Armilla eodem, n. 1. Diana p. 4. tr. 21. Videtur tamen negandum de irregularitate ex delicto, ex dictis superius quo me remitto.

2178 Observandum 2. non requiri, ut actus, ob quem incurritur irregularitas ex delicto, sit manifestus, & notorius; Sic Covarruvias in Clement. *Si furiosus*; p. 2. §. 3. & Tridentinum sess. 14. c. 7. homicidæ per industriam, & insidias, quantumvis occulto statuit inhabilitatem ad ordines & beneficia. Nec obstat, si dicas, latentia peccata vindictam non habent, c. *Christiana* 32. q. 2. & Clericus propter crimen aliàs degradatione dignus, si sit occultum, impediri non debet à promotione, c. *Externore*, de tempor. ordin. ergo. 12. utrumque antecedens verum esse de poena per Judicem, non verò de poena à jure. V. Layman l. 1. tr. 5. p. 5. c. 4. n. 9. Barbof. *ibid.*

2179 Observandum 3. in controversia esse, quid dicendum in dubio irregularitatis? Nam juxta c. *Is, qui*, 18. de sent. excom. in 6. irregularitas non contrahitur, nisi in casibus jure expressis; e contra in c. *ad audientiam*, 12. de homicidio dicitur, in dubio propter periculum animæ, tutiorem

Tom. V.

partem eligendam esse, consequenter judicandum pro irregularitate. Coeterum mihi videtur, quando est dubium juris, non contrahi irregularitatem. Nam de hoc loquitur c. *Is, qui*, incurri autem, quando est dubium facti, ut si dubium sit, an factum sit homicidium? & hoc propter claram decisionem c. *ad audientiam*, & c. *significasti*, eodem, quod in eo solum casu valere vult Tolerus l. 1. c. 57. n. 13. quando aliàs est animæ periculum, ut cum dubitatur, an irregularitatem contraxerit, ex qua suspenditur a sacrorum administratione: Secus, si absit, ut si dubium sit solum in materia beneficii, vel officii retinendi; de quo V. Streinium cit. n. 6. Coeterum irregularitas de facto non incurritur in ullo casu, nisi jure expresso, ut habetur expressè in cit. c. *Is, qui*, de sent. excom. in 6. *ibi: cum non sit expressum in jure*. Sic Leander t. 1. hic D. 1. q. 5. cum communi contra Layman l. 1. p. 5. t. 5. c. 1. n. 6. Bauny de Censur. t. 11. q. 3. p. 446. Dianam, p. 8. t. 7. n. 28. Quando autem dubitatur, an impedimentum inducat irregularitatem totalem, vel tantum partialem? censeri totalis debet, si illud obfit exercitio cujusvis Ordinis; secus partialis, ita Streinius cit. n. 7.

Observ. 4. Quod nulla irregularitas, 2180 etiam totalis privet jurisdictione Ecclesiasticâ, aut seculari; inter hanc enim, & sacros Ordines, non est necessaria connexio; hinc Episcopus irregularis licitè & validè excommunicat, absolvit, dat facultatem audiendi confessiones &c. ita Suarez D. 40. S. 2. n. 12. 24. & 44. Gibalinus c. 7. p. 2. Layman l. 1. t. 5. c. 1. n. 2. nec etiam privet ipso jure beneficii prius obtentis, arg. c. *postulasti*, de Clerico excommunicato, depoli hinc fructibus suorum beneficiorum, licitè fruitur, modò per se, vel alium onera beneficii subeat; sunt tamen beneficio tales privandi, & si per alios satisfieri non potest, debet vel sponte dimittere, vel privari; Glossa in c. *pudeat*, dist. 50. Sic Layman cit. Sed estne beneficii collatio de novo facta irregulari ipso jure invalida? communis affirmat, sed fateor non esse jus, quo id definiatur; unde Gibalinus apud Streinium tenet negativam.

Observand. 5. in irregularitate so- 2181 lum summum Pontificem dispensare potestate ordinariâ, qui tamen in casu bigamiæ, & homicidii voluntarii, id rarò facit, ut

Ppp 2

patet

patet ex c. 2. de bigamis, ubi Lucius III. Spalensi Archi-Episcopo rescribens: super eo, inquit, quod tua fraternitas de bigamis requisivit: respondemus, quod ordinatores eorum potestate, & officio ordinandi; & ordinati, si ad sacros ordines fuerint promoti: eis ideo sunt privandi: quia *in bigamis contra Apostolum dispensare non licet, ut debeant ad sacros ordines promoveri, vel in eis, si promoti fuerint, remanere.* In ordinatore autem potest dispensatio adhiberi, ut ordinandi potestate & officio non priveret: & Coelestinus III. in c. 3. eod. ibi: *de bigamis Presbyteris, & viduarum maritis*, idem sancimus omnino, ut nec viventibus uxoribus, nec defunctis, ad divinorum debeant celebrationem admitti: maximè cum à doctrina sit Apostoli, & institutionibus Ecclesiæ alienum; quod confirmatur ex c. *nuper*, 4. eodem: fit tamen aliquando, c. *nisi*, 10. de renuntiat, ubi inter causas, ob quas Episcopi possunt renuntiare, & Pontifex consuevit renuntiationem admittere, ponitur *irregularitas persona*: hinc Episcopi, & illis inferiores non possunt potestate ordinariâ, irregularitatem contractam relaxare; quamvis ex privilegio Tridentini sæpius jam citato dispensare possint in irregularitate ex quocunque delicto occulto, excepto homicidio voluntario.

ARTICULUS II.

De irregularitate sine delicto.

2182 **C**ommunis tenet, ex octo capitibus irregularitatem citra delictum nasci 1. ex defectu natalium; 2. defectu originis; 3. defectu libertatis; 4. ætatis; 5. famæ; 6. corporis; 7. animæ; 8. Sacramenti. Nam de defectu lenitatis dicemus infra à n. 2227. Hinc quæres 1. quid in hoc casu operetur defectus natalium, seu cum quis est illegitimus? de hoc casu agitur c. 1. de filiis Presbyterorum ibi: *ut filii Presbyterorum, & ceteri ex fornicatione nati, ad sacros Ordines non promoveantur, nisi aut Monachi fiant, vel in congregatione canonica regulariter viventes: pralationes verò nullatenus habeant.* & c. *fin.* eod. ibi: *mandamus, quatenus prædictis personis (nempe filiis Sacerdotum, & aliis non legitime natis) à personaribus & dignitatibus, & huiusmodi beneficiis prorsus amotis, ea personis idoneis conferri facias, per illos, ad quos collationem*

ipsorum de jure noveris pertinere. Et ne id de cetero præsumatur, districtius inhibemus.

Censentur autem legitimi, ex justo & legitimo matrimonio; quibus annumerantur nati ex solutis, sed per subsequens istorum matrimonium legitimi, c. *conquisitus*, 1. c. tanta, 6. qui filii sint legitimi; non legitimitur autem natus ex adulterio, esto subsequatur matrimonium, ut dicitur cit. c. *tanta*. Dixi natus; nam si conceptus sit in adulterio, & natus soluto matrimonio inter adulteros de præterito, erit legitimus; sic enim est filius naturalis tantum, scilicet filius ex parentibus, inter quos tempore conceptionis, vel nativitatis matrimonium consistere poterat, ut dixi l. 4. Decretalium, tit. 17. naturales autem legitimitur subsequente matrimonio, ex dict. c. *conquisitus*. Deinde legitimis annumerantur ante sententiam separationis concepti vel nati ex matrimonio, bonâ fide; in facie Ecclesiæ contracto, licet deinde propter impedimentum dirimens, quod abesse existimabant, saltem unius bonâ fide, tale matrimonium separaretur, c. *Cum inter*, 2. eodem. Nam filii concepti habentur pro natis, cum agitur de favore filiorum; secus si de odio. Abbas in c. cit. n. 3. & L. *quis natus*, ff. de status hominum. Legitimis præterea accensentur filii suscepti ex matrimonio, quod parentes contraxerunt nulliter, ex justo juris, vel facti errore. Nam ex justo errore nascitur bona fides; ita Barbosa in cit. c. *Cum inter*, n. 3. quia secundum aliquos (ut notat Barbosa ex Peregrino de fideicommiss. a. 24. n. 86.) titulus putativus, quamvis ex injusto errore proveniat, causat bonam fidem. Ad hunc effectum etiam sufficit matrimonium putativum, quamvis ex errore injusto; de quo V. Sanchez de matrim. D. 3. S. 5. n. 13. Suarez de Censur. tom. 5. D. 5. S. 1. n. 6. Secus est, si matrimonium tale foret clandestine contractum, scilicet omisis denuntiationibus, c. *Cum inhibito*, de clandestin. desponsi. Sed de hoc V. l. 4. decretalium tit. 17.

Si petas, quid dicendum de filiis natis ex simili matrimonio, de quo antè, ante sententiam quidem, sed post litem contestatam? B. adhuc esse legitimos: sic Barbosa in c. *Cum inter*, n. 13. Azor institut. moral. p. 2. l. 2. c. 13. q. 6. nam litis contestatio non inducit malam fidem inter parentes, qui prius bonâ fide contraxerunt. Probabiliter

liter etiam illegitimi sunt, qui nascuntur ex parentibus, dubiis super valore matrimonii; quia tales non sunt in mala fide; & nati ex parentibus infidelibus, qui injustas nuptias contraxerunt, si postea ad fidem convertuntur, c. *fin.* qui filii sint legitimi; ibi: *prolem, de infidelium conjunctionibus natam, qui secundo, tertio, vel ulteriore gradu, secundum opinionem illorum, matrimoniali contraxerunt affectu, post fidem receptam* (utilitate publicâ suadente) legitimum volumus reputari. In dubio autem, an censendus sit quis legitimus? R. in dubio præsumi pro legitimo thoro; sic Diana p. 4. tr. 3. resol. 6. ne præsumatur delictum.

2185 Ex dictis facillè colliges, qui censeantur jure Cañonico illegitimi, quibus accenseri solent nati ex conjugibus, post solenne votum castitatis in initum à parentibus de mutuo consensu; Streinius juris Canon. p. 3. tit. 16. de pœnis, §. 14. n. 1. quamvis etiam legitimi sint, qui tales fiunt per rescriptum Papæ, c. *per venerabilem*, 13. qui filii sint legitimi. Illegitimitas autem tollitur professione Religiosa, juxta Constit. Greg. XIV. sic, ut talis professus ad omnes Ordines promoveri possit; non tamen ad prælationes, ut habetur c. 1. de filiis Presbyt. ibi: *prælationes verò nullatenus habeant*. V. Strein. cit. n. 1. Diana p. 4. tr. 2. resol. 66. Si petas, an nota illegitimationis reviviscat, in ejectis professis talibus à Religione? negat Diana cit. de omnibus, exceptis dimissis à Societate JESU, sed & hoc videtur æqualliter negare; Sanchez l. 5. mor. c. 5. n. 14.

2186 Quæres 2. quid circa irregularitatem operetur defectus originis; vel libertatis? Ex defectu originis irregulares sunt servi, c. *instruendi*, 1. de serv. non ord. Nam absque injuria Domini ordinari nequeunt. V. dist. 54. per totum, & tit. 18. de servis non ordm. An autem & quando quis censeatur servus? ibid. à nobis traditum est: ex defectu autem libertatis, vel liberationis, irregulares sunt, & impediti à suscipiendis ordinibus, qui vel Curia ministerio destinantur ut Judices, Advocati forenses, Notarii, Milites, similesque Ministri, vel publicis ratiociniis obligati, ut Curatores; Tutores, Procuratores &c. intellige, quàm diu tales sunt; habetur tit. 19. l. 1. Decret. ubi dicitur, ordinari posse, post ejusmodi onera deposita, si actus vitæ ipsorum fuerint comprobati.

2187 Sed hinc excipe 1. gravatum are alie-

no; extra administrationem contracto. Talis enim lite pendente, si sit solvendo, potest ordinari; sic Streinius cit. n. 3. deinde Administrationem præ causâ, etiam nondum dimisso munere c. *ult.* dist. 66. c. *indicatum*, dist. 89. excipe 3. cum, qui publicis ratiociniis obstrictus est, si præstitit fidejussorem; Abbas in c. *Magnus*, de oblig. ad ratiocin.

Quæres 3. quid operetur defectus ætatis? R. defectu ætatis repelli quem ab ordinibus, quàm diu minor est ætate requisitâ. Ea porro traditur l. 1. decret. tit. 14. si autem non obstante defectu ætatis quis ordinetur, ab usu ordinis suspensus est, usque ad præscriptum terminum, c. *vel non*, de temporib. ordin. Hodie, vi Trid. Sess. 22. c. 12. de reform. requiritur pro *subdiaconatu* annus 22. pro *diaconatu* 23. pro sacerdotio 25. inchoatus; pro Episcopo 30. completus: Episcopus autem circa ætatem dispensare non potest, ut monet Congregatio Cardinalium, ibidem.

Quæres 4. quid operetur defectus bonæ famæ, seu infamia tam juris, quàm facti? R. laborantes hoc defectu, irregulares esse; dictam tamen irregularitatem exinde natam non extendi ad infamiam ex alieno delicto, nisi speciali jure constitutum sit, ut est in casu, de quo superius tit. 1. V. Strein. cit. n. 5. ea enim non nascitur ex natura rei; sed ex libera voluntate publicata, ex decretis, & legibus; Sic Filiucius tr. 19. c. 8. Ut autem quis dicatur diffamatus, non sufficit, quòd duo vel tres dicant, se vidisse crimem perpetrari: sed requiritur rumor, & fama; apud majorem communitatis partem; Barbosa in c. *Inquisitionis*, de accus. n. 7. Less. de just. l. 2. c. 29. D. 15. Farinacius in praxi crimin. p. 1. q. 9. n. 1. de quo plura diximus supr. tit. 1.

Illud hic cumprimis not. quòd infamia parentis, qui occidit, vel mutilavit Rectorem, aut Clericum Ecclesiæ, cujus ipse Patronus fuit, derivetur in filios usque ad quartam generationem; c. *in quibusdam*, 12. de pœnis; quod desumptum est ex Concilio generali, & sic loquitur: in quibusdam provinciis Ecclesiarum Patroni, & Advocati, seu Vicedomini se in tantam insolentiam erexerunt, quòd non solum cum vacantibus debet Ecclesiis de Pastoribus idoneis provideri, difficultates ingerunt, & malitias; verum etiam de possessionibus, aliisque bonis Ecclesiasticis, pro sua voluntate ordinare præ-

re præsumunt: & (quod horrendum est dicere) in necem Prælatorum prorumpere non formidant. Cùm igitur, quod ad defensionis subsidium est inventum, ad defensionis dispendium non debeat retorqueri: prohibemus expressè, ne Patroni, vel Advocati, seu Vicedomini, super præmissis, de cætero plus usurpent, quàm reperitur in jure permissum: & si contra præsumserint, per se veritatem Canonicam districtissimè compescantur. Sacri nihilominus Concilii approbatione statuimus, quatenus, si Patroni, vel advocati, aut Feudatarii, seu Vicedomini, aut alii beneficiati alicujus Ecclesiæ, Rectorem vel Clericum alium ipsius Ecclesiæ, per se, vel per alios occidere, vel mutilare ausu nefando præsumserint: Patroni jus Patronatus; Advocati advocatiam, Feudatarii feudum, Vicedomini vicedominatum, & beneficium prorsus amittant. Et, ne minus vindictæ, quàm excessus memoria proregetur, non solum de præmissis nihil perveniat ad hæredes, sed etiam usque ad quartam generationem posteritates talium in Clericorum Collegium nullatenus admittantur, neque in domibus regularibus alicujus Prælationis assequantur honorem, nisi cum eis fuerit misericorditer dispensatum.

2191 Not. autem hæc intelligi de descendentibus per lineam masculinam, c. ubicunque, 4. eodem, in 6. ibi: ubicunque alicui, & eius filiis, seu posteris usque in certam generationem poena imponitur ab homine, vel à jure, poena ipsa eos tantum afficit, qui per masculinam, non per femininam lineam descendere dignoscuntur. Nisi aliud in jure vel sententia sit expressum. Ubi tamen nota, Episcopum posse dispensare, ut dicitur in c. in quibusdam. Nam ubi jura dicunt absolutè, posse dispensari, intelligitur, posse Episcopum, gl. fin. hic V. dispensatum. Henriquez in Summa p. 2. l. 14. c. 19. lit. P. Barb. in cit. c. n. 4. Unde illi posteriores omnes prohibiti sunt à Clericatu, & prælationibus regularibus, ex c. quibusdam cit.

2192 Quæres 5. quid circa irregularitatem operetur defectus corporis? De hoc defectu loquitur c. fin. de corpore vitiatu, ubi dicitur irregularis, si habeat aliquam corporis deformitatem. Nam cum quidam Thomas Monachus Honorio III. proposuisset, quòd, cum in annis puerilibus esset constitutus, quædam barra ferrea super

dextræ suæ pollicem fortuito cadens, ungulam avulsit ab eo, & ad Ordines hoc defectu non obstante, promoveri posset? rescriptit Honorius Episcopo Engolismensi, si ad frangendam Eucharistiam sit in pollice ipso potens, & aliud Canonicum non obstat, propter deformitatem hujusmodi non obstat, quin cum ad Ordinem promoveas. Ex quo deducitur, defectum corporis, qui scilicet causat notabilem deformitatem, vel impedit functionem Ordinis recipiendi, inducere irregularitatem. Talis porò defectus non est, carere ungue in pollice, si hic adhuc sufficiat ad exercendam ejus usu actionem, v. g. frangendam sacram hostiam, ut liquet ex textu.

Præter hæc not. habentem levem maculam in oculo, ex hoc non censi irregularem, saltem non ita, ut dispensari non possit à suo Ordinario, ut dicitur c. cum de tua, 2. eod. ibi: de macula verò Archi-Episcopo prædicto mandavimus, ut cum consilio suffraganeorum suorum, quod exinde visum fuerit, exequatur, in quolibet maxima dispensatione curavimus providere. Idem est de illo, qui in cunabulis sectus est, de quo casu habetur textus in c. Ex parte, 3. eod. ubi Clemens III. ait, ex parte Bartholomæi Monachi petitorium fuisse Romano Apostolatu præsentatum, quòd, cum ipse in cunabulis sectus fuerit, postmodum sub regula & Abbate, devotè DEO militans, in Diaconatus Ordinem est promotus; & subjungit: Sanè, cum secundum statuta Vicani Concilii, illi ad Clericatus Ordinem prohibeantur accedere: & si etiam in Clero fuerint, debeant cessare, qui seipos sani absciderint, vel affectaverint, ut ab aliis abscedantur; non credimus ei impedimentum offerre, quominus possit provehi, qui in cunabulis sectus fuit; quia non videtur hoc eotempore affectasse, quo judicium animi non habebat; præsertim cum in canonibus Apostolorum sit manifestè sancitum, quòd eunuchus, si per insidias hominum factus, vel ita natus sit, aut etiam in persecutione sint ei amputata virilia, & dignus est, possit in Episcopum promoveri.

Ex hoc textu deducitur 1. irregulares esse, & ab Ordinibus recipiendis prohiberi; & si Clerici jam sint, ab usu Ordinum, quos habent, cessare debere, qui sibi ipsi sani virilia sustulerunt, vel ut hoc ab aliis sibi contingeret, affectarunt; sectus, si ei hoc factum sit in cunabulis, vel per insidias homi-

hominum, aut persecutionem, vel natus sit eunuchus. Si tamen Sacerdos sibi virilia præscinderet, ex bono affectu, vel (ut ait textus, putans se obsequium præstare DEO) ab Ordinario dispensari posset per c. *Significavit*, 4. eod. ibi: si jam dictum Presbyterum aliàs DEO dignum inveneris, ei sacerdotale officium absque altaris ministerio, auctoritate nostrâ fretus, & tuâ, prout videris expedire, concedas. Ubi nota verbum: *authoritate nostrâ & tua*, quo innui videtur, Episcopum id posse, etiam jure ordinario.

2195 Not. 2. Quando contingit alicui abscindi virilia, ex causâ, v. g. propter gravem infirmitatem id exigentem, talem non incurere irregularitatem ex vitio, vel defectu corporis per c. *ex parte*, 5. eod. ubi ad propositum casum, quòd M. Presbyter, cum sibi sentiret lepræ periculum imminere, de consilio Medici virilia fecit abscindi, ut posset à tam gravi infirmitatis vitio liberari: respondit Pontifex: Quoniam Canones sanctorum Patrum hunc à sacri Altaris administratione non prohibent, mandamus, quatenus si est ita, & memoratus M. est aliàs idoneus, ut sui ministerii officium exequatur, liberam ei tribuas facultatem. Ex quo colligitur, ex defectu corporis occulto non induci irregularitatem. Quæ enim occulta sunt; nec deformitatem, nec scandalum pariunt; excipe, nisi propriâ culpâ acciderit, patet ex c. *Maritum* 2. dist. 33. ibi: *nec eum, qui semetipsum quolibet corporis sui membro, indignatione aliqua, vel justo, vel injusto timore superatus, truncaverit, & c. si quis*, dist. 55. ibi: *si quis abscidit semetipsum* (id est, si quis amputavit sibi virilia) *non fiat Clericus*: quia sui est homicida, & DEI conditoris inimicus. *Si quis, cum Clericus fuerit, absciderit semetipsum, omnino damnatur, quia sui est homicida.* c. *Hi qui*, ead. ibi: hi qui se, carnali vitio repugnare nescientes, abscindunt, ad Clerum pervenire non possunt. c. *qui partem*, ead. ibi: qui partem cujuslibet digiti sibi ipsi volens abscidit, hunc ad Clerum canones non admittunt. Cui verò casu aliquo contingit, dum aut operi rustico curam impendit, aut aliquid faciens se non sponte percussit, hos canones præcipiunt & Clericos fieri, & si in Clero fuerint reperti, non abjici; in illis enim voluntas est judicata, quæ sibi ausa fuit ferrum injicere: in istis verò casus veniam meruit.

Contrarium autem dicendum est, si talis defectus contingit casu, ut dicitur c. *Lator*. 11. dist. 55. ibi: si ita est, quòd à Normanis digitum ipsum habeat abscissum, ad promovendum (si aliàs dignus fuerit) nil ei nocebit: eo quòd quid de his, qui à dominis, vel medicis, sive à paganis non sponte tale quid patiuntur, sacri censeant canones, dilectionem tuam latere non credimus; vel ex necessitate, ut diximus n. 2194. & habetur in c. *si quis*, 7. ead. ibi: si quis à medicis, *propter Languorem* defectus est, *aut à barbaris excisus*, hic in clero permaneat; & infra: *quos aut barbari, aut domini castraverunt*, si inveniuntur aliàs dignissimi, tales ad clerum suscipiat regula; *modo ipsi non affectaverint*, id quod etiam habetur c. *Eunuchus*, 8. c. *si quis*, 9. 10. & seq. dist. eadem. V. Layman l. 1. tr. 5. p. 1. c. 7.

Ad extremum nota, insigniter deformes, consequenter irregulares censeri, qui habent nasum amputatum, fissa labia, linguâ deturbatos, claudos, mutilatos manu, &c. ut notat Toletus l. 1. c. 63. de quibus plura ex professo dedimus lib. 1. tit. 20. de corp. vitiatis; idem facit defectus omnis, qui impedit usum ordinis, juxta cit. c. *fin.* ut, si adest morbus, qui facit notabilem deformitatem, vel gravem aliis horrorem, vel cum ipsum ordinis exercitium per talem corporis defectum non permittitur, ut si careat digito Canonico. V. dict. loc. cit. quibus adde, quòd sacerdos carens virilibus, sine causâ sublatis, in suo ordine dispensari possit ab Episcopo, c. *significavit*, de corpore vitiatis; similiter carens parte digiti amissâ in duello; is enim peragere potest in suo ordine ex Episcopi dispensatione, c. *de Presbytero*: hinc nota aliud in executione, aliud in susceptione ordinum impedimentum esse; & facilius executionem permitti, quam susceptionem, ut liquet ex c. *significavit*, c. *ex parte*, 2. de quibus S. Thom. p. 3. q. 82. à ult.

Quæres 6. quid circa irregularitatem operetur defectus animæ? *re.* huc ab aliquibus reduci amentes, furiosos, infantes, & similes; sed hi naturalem potius habent incapacitatem, quàm irregularitatem; hinc alii eos referunt ad defectum ex causâ. Cæterum defectus animæ inducens irregularitatem, contingit 1. cum non adest debitum judicium, ut in pueris 2. cum abest scientia necessaria, de quâ in c. *illiteratos*, dist.

dist. 35. 3. cum quis fuit paganus, vel Judæus; nam neophyti habentur irregulares, ut dicitur c. 1. dist. 48. de quo Concilium Nicænum, ibi: quoniam multa, sive per necessitatem, sive ex quacunque causa, contra regulam gesta sunt, ita ut homines ex vita gentili nuper adhuc catechizati, vel instructi, statim ad spirituales baptismum venissent, & continuo, cum baptizati, etiam ad Episcopatum, vel presbyterium provecti sunt: rectè igitur visum est de cætero nihil tale debere fieri. Nam & tempore opus est, ut sit catechumenus, & post baptismum multâ probatione indiget. Evidens namque est Apostolicum præceptum dicens: *Non neophytum, ne fortè elatus in judicium incidat, & laqueum diaboli.*

2199 Not. autem 1. per Neophytos hic intelligi eos, qui postquam ante baptismum, Saracenorum, vel Ethnicorum Religionem professi sunt, de novo ad veram Christi fidem accesserunt, ut habetur c. 2. dist. ead. Talis autem non est filius v. g. Judæi, ante usum rationis baptizatus; sic enim non est professus aliam religionem; Tambur. l. 10. de irregularit. c. 11. §. 1. n. 3. qui ibidem notat, adhuc cenferi neophytum, etiam natum ex parentibus Christianis, qui cum potuerit, noluit baptizari, esto baptizatus sit deinde v. g. ob periculum mortis.

Not. 2. ut quis post suam conversionem dicatur exuisse novitatem fidei, sufficere annum à conversione elapsum esse, Tamburinus cit. n. 6. qui censet, probabiliter ad primam tonsuram, & minores ordines admitti posse Neophytos; quibus Gobat in exper. Theol. tr. 8. n. 655. annumerat hæresim publicam; non autem occultam, & ablatam per absolutionem; ex hoc negans esse natam irregularitatem.

2200 Quæstio est 7. quid circa irregularitatem operetur defectus Sacramenti, qui reperitur in bigamia? R. eo ex irregularitatem induci, quia propter iterationem conjugii non bene repræsentant conjunctionem unius Christi, cum una Ecclesia, quæ est perfecta Sacramenti significatio, ut notat Streinius sup. cit. n. 8. Est autem *bigamia* triplex; primò vera, cum duplex matrimonium reipsa contrahitur, non sufficiunt autem sponsalia sola, etiam secuta copulâ; 2. *interpretativa*, cum juris interpretatione censetur matrimonium duplex, ut si vel semel contrahas & consummes matrimonium cum vidua, vel corrupta; 3. *similitudinaria*, cum ex eadem

juris interpretatione, sed aliâ causâ matrimonium censetur duplex, ut si quis post votum solenne continentie solo etiam facto contrahat, & consummet cum virgine, ut notat Abbas in c. *Cum in Apostolica*, de sponsal. n. 5. & dixi l. 1. decret. Tit. 21.

Not. autem à Tamburino l. 10. de Cen- sur. c. 16. §. 1. requiri ad bigamiam, ut homo eam contrahens sit baptizatus; sed huic contrarium tenet Streinius n. 8. ex Covarruv. in c. *gaudemus*, de divort. & expressè habetur c. *Si quis viduam*, distinct. 34. ubi Innocentius Papa Victorio Rothomagensi Episcopo rescribens ait: *Si quis viduam (sicut Laicus) duxerit uxorem, sive ante baptismum, sive post baptismum, non admittatur ad Clerum; quia eodem vitio videtur exclusus. In baptismo enim crimina dimittuntur, non accepta uxoris consortium relaxatur.* Secundo ut matrimonium sit consummatum cum utraque, ad contrahendam bigamiam veram; & cum vidua, vel corrupta, ad interpretativam, quæ etiam incurritur à viro cognoscente suam uxorem ab alio vitiatam. Et universaliter de omni tenet Leander de irregul. tr. 2. D. 6. q. 5. ex c. *debitum*, de bigamis.

Quæri solet à nonnullis, an ad bigamiam veram requiratur matrimonium validè contractum? an sufficiat, licet sit invalidum in re, modò externè communiter habeatur validum? Sufficere hoc posterius, docent Abbas, Suarez, Navarrus, Toletus, & alii apud, & cum Streinio cit. n. 8. §. *acprimò*; quia etiam hic est eadem indecentia, & videtur dici in c. *Nuper*, 4. de bigamis, ubi attenditur affectus animi externè significati, & exinde indecentia. Nam vir, qui mortuâ Uxore promotus ad sacros ordines, cum secunda de facto contraxit, bigamiæ poenam, hoc est effectum, irregularitatem nempe, incurrit, ut habet Rubrica, c. *Nuper*: Contrarium docet Leander cit. q. 10. quia in defectu veri matrimonii defecit ratio sacramenti, ejusque significatio, quod subinde verum esse vult, licet unum verum sit, alterum invalidum.

In hac quæstione not. quòd cum Epi. 220 scopus Ratisbonensis Innocentio III. proposuisset, qui mortuâ uxore suscepit sacros Ordines, & sub hoc de facto, seu invalidè contraxit cum secunda, eamque cognovit, incurrat bigamiæ poenas? responderit Pontifex, quòd cum hujusmodi Clericis, qui, quantum in ipsis fuit, secundas mulieres sibi matrimonialiter conjunxerunt,

tanquam cum bigamis non liceat dispensari, licet in veritate bigami non existant; non propter Sacramenti defectum, sed propter effectum intentionis cum opere subsecuto. Ex quo textu colligitur. 1. in dato casu non fuisse bigamiam veram, vel interpretativam; aliàs non dixisset. licet in veritate bigami non existant; adeoque ad utramque requiri matrimonium verum, cum effectum bigamiae non tribuat defectui Sacramenti; hoc est imperfectae representationi Sacramenti, cum nullum eo casu sit; sed intentionis affectui cum opere subsecuto. Colligitur 2. ad bigamiam similitudinariam non requiri, quod matrimonium sit verum in re, sed sufficiat, quod sit in affectu, & intentione, opere carnalis copulae subsecuto. Hinc conciliari posse videntur sententiae oppositae, si dicas cum affirmantibus ad bigamiam quoad effectum, seu similitudinariam sufficere matrimonium putativè validum, licet in renullum sit; secus ad bigamiam quoad rem, ut sit bigamus verè, vel interpretativè.

2204 Not. 2. per Streinium cit. ex Filliuc. t. 19. c. 4. n. 107. ad contrahendam irregularitatem ex bigamia, non requiri scientiam, quod ei factò ejusmodi inhabilitas annexa sit, quod universaliter verum esse vult in hujusmodi privationibus à lege constitutis; quia eadem indecentia est in aestimatione horum, sive sciens, sive ignorans iteret matrimonium, praesertim cum effectus bigamiae (nimirum irregularitas) non supponat culpam. Porro quavis bigamià induci irregularitatem, affirmat ut certum Leander cit. D. 6. q. 3. ex toto tit. de bigamis non ordin. & ex distinct. 26. & 34. à c. Si quis de Latcis, ex dist. 77. c. quicumque Trid. Sess. 23. c. 17. de reform. id, quod etiam tenet Pellizarius tom. 2. l. 7. c. 5. S. 2. à n. 82. est tamen solum juris humani. Nec enim omnia, quae praeceperunt Apostoli, juris divini sunt, ut rectè docet Gibalin. de irregularit. c. 3. q. 4. n. 6.

2205 Ex bigamia interpretativa in quatuor casibus communiter dicunt irregularitatem contrahi 1. per matrimonium contractum cum vidua, seu validum, seu invalidum, c. praecipimus, c. Lector, dist. 34. deinde per contractum cum corrupta ab alio, c. maritus, dist. 33. Tertio per contractum cum repudiata ab alio c. 1. de bigamis, c. si quis viduam, dist. 50. Quarto per copulam cum conjugè adultera consummatam; Tom. V.

haec Streinius cit. n. 8. Ex bigamia verò similitudinaria non tantum à Clericis, sed etiam regularibus, irregularitatem contrahi cum multis aliis docet Leander cit. q. 23. & 24. qui hoc etiam extendit ad religiosos Societatis JESU post sola biennii vota q. 27. V. Pellizar. & alios.

Circa haec not. verum esse, quod in c. 2206 Praecipimus, 10. dist. 34. Gregorius Pontifex Episcopo Squilatio scribens dicat: ne unquam bigamum, aut qui Virginem non est sortitus uxorem, ad sacros Ordines permittat accedere; ac exinde probari eum loqui etiam de bigamia interpretativa, sed non etiam pro casu, quo matrimonium invalidum. Textus enim de hoc casu non loquitur; sed nec probatur ex c. Lector, 18. dist. ead. ibi enim solum dicitur, quod si Lector alterius viduam duxerit, debeat in Lectoratu permanere; promoveri tamen posse in Sub-Diaconum necessitate id exigente, ex c. Maritus, 2. dist. 33. Solum habetur, maritum duarum matronarum post baptismum non esse in Clericum ordinandum; quod extenditur ibidem ad eum, qui duxit viduam, repudiatam, meretricem.

Et quoniam jure bigami prohibentur 2207 ordinari ex cit. c. nuper, & fin. de bigamis c. 1. eod. in 6. Episcopus cum eis etiam propriis dispensare nequit ad sacros Ordines, ut vult Diana p. 4. tr. 2. n. 61. nec etiam ad minores, ex c. unico, de bigamis, in 6. & Trid. ubi Sess. 23. c. 17. bigami hujusmodi omni privilegio clericali privantur; quod procedit, ne possit etiam cum suis propriis subditis bigamis dispensare, ut in sacris susceptis ministrent: sic Leander q. 32. ex c. sane, de Clerico conjugato, & Trid. cit. idem censens de minoribus, q. 33. ubi tamen dicendum, secus esse de bigamia purè similitudinaria, ut habet q. 36. ex c. sane, de Clerico conjugato. Quibus adde irregularitatem ex bigamia solà dispensatione auferri posse, non autem baptismo, vel professione Religiosà; ut latè probat Streinius cit. p. 3. tit. 16. §. 14. n. 6. cum aliis.

ARTICULUS III.

De irregularitate ex delicto.

Cum irregularitas etiam nascatur ex de- 2208 licto, & hujus sex species numeret Reginaldus in praxi l. 30. t. 2. n. 7. aliisque, de his eodem ordine dicemus. Delicta porro, ex quibus haec inhabilitas provenit, sunt

1. baptismum iterare; 2. suscipere, aut indubito modo sacros ordines exercere; 3. violare censuras; 4. crimen enorme ac notorium, 5. deformare aliquem mutilando, vel occidendo; 6. hæresis, quibus positis: quæstio est 1. quando nascatur irregularitas ex baptismo iterato? Respondent communiter, quando quis alterum scienter rebaptizat, c. *ex literarum* 2. de Apostatis, c. *Afros*, 3. dist. 98. c. *qui in qualibet*, 1. q. 7. c. *qui bis*, 117. c. *eos, quos*, 118. c. *non licet*, 103. c. *rebaptizare*, 108. de consecr. dist. 4. ita Pellizar. tom. 2. tr. 7. c. 5. l. 3. à n. 110.

2209 Circa canones allatos, not. 1. quòd c. *ex literarum* loquatur solum de casu, quo iteratio baptismi est *publica*; si enim delictum occultum est, ad ordines admitti potest reiterans baptismum; quod etiam conceditur ei pro casu, quo delictum publicum est, si religionem ingredi velit, ut favore religionis cum eo possit dispensari. Not. 2. quòd c. *qui bis*, expressè dicat: *bis etiam ignoranter baptizatos secundum canones ordinari non posse, nisi aliquam magna necessitas cogat*, quod accipe de ignorantia culpabili; 3. quòd c. *Non licet*, solum dicat, non licere Abbati, vel Monacho de baptismo filios suscipere; nec commatres habere; 4. in c. *rebaptizare*, rebaptizare hæreticum hominem, qui hæc sanctitatis signa perceperit, quæ Christiana tradidit disciplina, omnino peccatum esse; *rebaptizare autem Catholicum, scelus immanissimum*.

2210 Hæc irregularitas in c. *ex literarum*, extenditur ad ministrantes ex officio rebaptizanti, non autem ad Compatres, juxta Gibalinum de irregul. c. 5. q. 1. n. 6. sed solum si ministrat rebaptizanti *publicè*; nam ex c. *ex literarum*, ut diximus, constat, Acolythum sic ministrantem, si crimen occultum sit, ordinari posse; sic Pellizarius cit. q. 9. n. 115. Barb. in c. *ex literarum*, n. 5. & in irregularitate sic occulta dispensat Episcopus; ita Barbof. cit. n. 7.

2211 Sed & ipse rebaptizatus irregularis est, ex c. *qui in qualibet*, 1. q. 7. ibi: *qui in qualibet ætate alibi, quàm in Ecclesia Catholica aut baptizati, aut rebaptizati sunt, ad Ecclesiasticam militiam prorsus non permittantur accedere*. Excipe tamen 1. parvulum ante usum rationis, sic enim caret culpâ, quam hæc pœna supponit; sic Leander D. 18. q. 6. unde textus in cit. c. explicandus est de ætate, extra statum infantis, ubi est usus rationis; excipe 2. rebaptizatum eum probabili ignorantia prioris baptismi, ita

Gibalin. c. 5. n. 5. & 8. Nam c. *qui bis*, de consecrat. dist. 4. intelligi debet de ignorantia *culpabili*. Et hæc irregularitas non tollitur nisi à Papa, cum sit juris communis. Non oritur autem ex iteratione aliorum sacramentorum; quia de his nihil statuitur in jure. Præter hoc adultus ab hæretico baptizatus, irregularis est, per c. *qui in qualibet*, 1. q. 7. ibi: *qui in qualibet Ecclesia, quàm in Ecclesia Catholica, baptizatus*; est autem hæc pœna in odium hæreticorum, & communionis cum eo facta ab adulto; hoc tamen accipe extra casum necessitatis; quia tunc abest culpa; & ideo non incurritur ab infante, c. *placuit*, 1. q. 4. cum delicti non sit capax. Qui autem differt baptismum usque ad articulum mortis, esto tunc baptizetur, irregularis est in pœnam negligentia; c. *si quis*, dist. 57. ibi: *si quis in ægritudine constitutus, fuerit baptizatus, presbyter ordinari non debet*. Non enim fides illius voluntaria, sed ex necessitate est: nisi fortè postea ipsius studium, & fides probabilis fuerit, aut hominum raritas exegerit. Ubi tamen observanda est limitatio, quam apponit textus.

Si quæras, an Laicus extra necessitatem baptizans non solenniter, fiat irregularis? R. quòd non; quia nullo jure definitum est; secus si solenniter, ex c. 1. de Clerico non ordin. sed nec incurrit eam sacerdos extra necessitatem baptizans; secus non sacerdos Clericus, baptizans solenniter etiam in summa necessitate, quia exercet actum proprium Sacerdotis; Gibalin. c. 5. q. 1. consecr. 2. nec eam incurrit Parochus baptizans puerum alterius Parochiæ sine licentia; non enim usurpat actum ordinis, sed tantum jurisdictionis, cui talis pœna non statuitur; Gibalin. cit. n. 29. f. 332.

Quæstio 2. est de irregularitate ex abusu ordinum? & 1. an irregularis sit ordinatus ab Episcopo, qui Episcopatu renuntiavit? 2. an scienter ordinatus ab excommunicato, suspensio, interdicto vel ab ordinis exercitio prohibito? 3. an ordinatus per saltum? 4. qui furtive? 5. qui non confirmatus? 6. qui uno die suscipit primam tonsuram, & quatuor minores? 7. qui inscio Episcopo eodem die accepit 4. minores, & subdiaconatum? 8. qui simul eodem inscio duos majores?

Ad 1. R. probabilis esse, quòd non; quia etsi talis in c. 1. de ordinato ab Episcopo, qui dicatur indignus, qui habeat executionem officii sui; intelligitur tantum ejus

eius ordinis, quem sic suscepit, quod pertinet ad suspensionem; irregularitas enim est ad omnia; Sic Azorp. 3. l. 3. c. 48. q. 13. Filiuc. tr. 17. n. 76. & alii. Ad 2. R. negativè; quia id nullo jure definitum est. Nam quando Clemens VIII. in Constit. edita 1595. dicit, quòd ordinatus ab Episcopo schismatico *minimè ministrare permittatur, nisi cum ipso super irregularitate hujusmodi fuerit dispensatum*, loquitur tantum de ea, quam contraxit ob usum ordinis accepti, à quo suspensus fuit, si scilicet ordinatus erat, vel prohibitus, si ignoranter, ut notat Streinius cit. de abusu ordinum n. 1. Ad 3. R. negativè, quia id nullo jure definitum est. Nam c. unico, de Clerico per saltum promotus dicitur; *cum in diaconum ordinari procurat*; quod non sonat dispensationem, consequenter incursum, à qua liberetur, irregularitatem. Est tamen ab ordine sic suscepto suspensus; Barb. in cit. c. n. 2. si autem non ministravit in ordine suscepto per saltum, potest hodie Episcopus cum eo dispensare, ut in eo ministret. Sic Trid. Sess. 25. de reform. c. 24. & in c. sollicitudo, dist. 25. agitur solum de suspensione. Ad 4. R. affirm. quia in c. 1. de eo, qui furtivè, &c. propter suspensionem, quam sic incurrit, expressè etiam prohibetur promoveri, quod irregularitatem sonat; ita Suarez de Censur. D. 24. S. 3. n. 5. contra Gibal. cit. c. 5. q. 1. n. 2. i. dub. 6. fin.

2214 Ad 5. R. negativè. 1. quia id nullo jure definitum. 2. Quia non confirmatus suscipiens Ordines non peccat graviter; ergo, ita Suarez cit. S. 3. n. 14. Gibalin. cit. pag. 324. *Similiter* etiam R. ad 6. ex communi, & ob eandem rationem; ita Gibalin. in c. 5. q. 1. n. 20. D. 5. Ad 7. R. tali solum imponi suspensionem ferendam; nec aliud colligitur ex c. 2. & 3. de eo, qui furtivè; nam *ly dispensare*, appellat solum Ordinis ministerium, ut notat Suarez cit. S. 3. n. 1. si verò simul sic suscipiat duos majores; ipso jure suspensus est, non tamen irregularis; ita Leander cit. D. 20. q. 8. ex iisdem capitibus; ex quo patet responsio ad 8. esto contrarium teneat Streinius cit. n. 4.

2215 Quæres 9. An fiat irregularis Clericus, non Sacerdos, aliquem sacramentaliter absolvens, vel exercens actum Ordinis, quem non habet? R. quòd sic, patet ex c. 1. de Clerico non ordinato, ibi: *Si quis baptizaverit, aut aliquod divinum officium exercuerit non ordinatus*, propter temerita-

Tom. V.

tem, *abjiciatur de Ecclesia, & nunquam ordinetur.* & c. 2. eod. ubi ad casum Diaconi, qui non ordinatus Presbyter, Missarum celebrationem usurpare præsumpsit, Episcopo Legionensi rescripsit Urbanus III. quòd *ad Sacerdotis officium non poterit promoveri*; à Diaconatu quoque biennio vel triennio pro tua maneat provisione suspensus. De beneficio autem misericorditer agatur cum eo: ne sustentatione privatus, ad sæcularia negotia revertatur. Ut autem securus ei possis hanc misericordiam facere, de agenda poenitentia, diligentem circa eam curam non desinas exhibere: salubrius autem sibi absque dubio providebit, si ad regularem vitam se duxerit transferendum. Et hoc Suarez S. 4. n. 9. extendit ad Episcopum ordinatum per saltum, si ministret Ordinem omissum; esto id neget Leander q. 11. cujus tamen ratio solum probat, quòd validè ordinet. Clericus autem per saltum promotus exercens Ordinem omissum, irregularis est, ut tenet Suarez cit. S. 4. n. 5. & 8. Filiucius D. 20. n. 209. Gibalin. cit. c. 5. consecr. 3. n. 27. nam in eo suspensus est, c. *Sollicitudo*, dist. 52. ergo violant censuram.

Quæres 10. An fiat irregularis Sacerdos celebrans in altari non benedicto ab Episcopo? 11. an conficiens Eucharistiam omisso toto Missæ ritu? 12. an Episcopus alicui conferens unum Sacramentum ordinis, scienter omisso priori? 13. an Episcopus dispense in casu proposito questione non? Ad 10. R. quòd non, quia nihil est in jure; nam in c. 1. & 2. dist. 1. de consecrat. solum fermo est de poena *ferenda*; sic Leander cit. q. 21. Ex eadem ratione pariter respondetur negativè ad 11. nam hic casus non reperitur expressus in jure; sic Diana p. 4. tr. 3. n. 47. Ad 12. R. negativè ex eadem ratione; sic Bonacin. q. 3. de irregul. p. 7. n. 24. Ad 13. R. negativè; Leander q. 31. excipe, nisi delictum sit occultum. Trid. Sess. 24. de reform. c. 6.

Quæstio 3. est de irregularitate *ex violatione censurarum*? In hac quæstione communis docet, quòd, qui per solennem actum Ordinis, qui ob censuram, quâ ligatus est, ipsi prohibitus est, censuram violat, efficiatur irregularis. Deducitur ex toto titulo de Clerico excommunic. ministr. & c. *is, qui, c. is, cui*, de sent. excom. in 6. id quòd etiam inductione constat, & 1. de excommunicato excommunicatione majori constat ex c. *si quis Episcopus*,

Q99 2

2. q.

2. q. 3. ubi dicitur, quod non habeat spem reconciliationis etiam in alio Concilio, consequenter punitur poenâ sine spe remissionis, quod non habet ulla alia censura. Secundò de suspensione habetur elarè in c. 1. de sent. & rejudic. in 6. & c. *medicinalis*, de sent. excom. in 6. & c. *is, cui*, eod. Tertiò de interdicto etiam pater ex c. *is, qui*, eod. ut jam fufius dictum est in præmissis, cum ageremus de censuris singulis.

2218 Not. autem, ut quis hanc poenam ex prædicta censuræ violatione incurrat, requiri, quod ea violatio sit *graviter* mala, aliàs poena culpam excederet, violantem excusari per ignorantiam *probabilem*, ex c. *Apostolica*, de Clerico excommunic. ministr. 3. requiri, quod sit exercitium ordinis *solenne*; quod taliter à Laico fieri non potest. Clericus autem excommunicatus excommunicatione minori, si actum ordinis sacri solenniter exercet, non contrahit irregularitatem; quia per hoc non violat censuram, quod etiam procedit. 1. si suam censuram violet Sacramentorum susceptione; quia et si violet censuram, non violat eam tamen per actum ordinis sibi prohibitum censurâ; item si sacerdos scienter celebret in Ecclesia polluta, vel coram excommunicato, ut habetur ex c. *is, qui*, de sent. excom. in 8. Demum etiam de excommunicato suscipiente ordines; quia per hoc non violat censuram actu ordinis.

2219 Quæstio 4. est de irregularitate *ex crimine enormi, & notorio*? Quædam enim peccata sunt, quæ etiam citra infamiam annexam, causant irregularitatem, ut patet ex dictis; quædam verò non nisi, ut habeat annexam infamiam. Illa sunt, illicita iteratio baptismi. 2. susceptio ordinum post contractum matrimonium. 3. usus ordinum Clerico prohibitus, & violatio censuræ per solennem actum ordinis censurâ vetiti; 4. homicidium; quibus positis: 1. propter nullam infamiam, nisi legalem, & Canonicam, quæ juris, vel facti sit, induci irregularitatem, c. *Infames* 16. q. 1. ibi: *hi omnes nec ad sacros gradus debent promoveri*, c. *in aliquo*, dist. 51. ibi: *qui infamia notâ aspersi sunt*, &c. Et quamvis infamia popularis, quamdiu durat, prohibeat susceptionem ordinum, non tamen propterea causat irregularitatem propriè dictam; hæc enim tollitur solâ dispensatione: illa verò per poenitentiam, & emendationem. Sic Bonacin. hic D. 7. q. 3. p.

1. n. 5. qui porrò infames sint vel *legaliter*, vel ex *Canone*, constat ex dict. supra.

Quæstio est 5. de irregularitate *ex homicidio injusto*? In Trid. sess. 14. de Reform. c. 7. de hoc casu sic statuitur: Cum etiam, qui per induftriam occiderit proximum suum, & per insidias; ab altari avelli debeat, qui suâ voluntate homicidium perpetraverit, etiam si crimen id nec ordine judiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit, *nullo tempore ad sacros Ordines promoveri possit*, nec illi aliqua Ecclesiastica beneficia, etiam si curam non habeant animarum, conferri liceat, sed omni Ordine, ac beneficio, & officio Ecclesiastico perpetuò careat; si verò homicidium non ex proposito, sed casu, vel vim vi repellendo, ut quis se à morte defenderet, fuisse commissum narretur: quam ob causam etiam ad sacrorum Ordinum, & altaris ministerium, & beneficia quæcunque, ac dignitates jure quodammodo dispensatio debeat, committatur loci Ordinario, aut ex causa *M. tropolitano*, seu viciniore Episcopo, qui non nisi causâ cognitâ, & probatis precibus, ac narratis, necaliter, dispensare possit. Ex hoc sequitur, eum, qui committit homicidium voluntarium, seu occisionem hominis, fidelis, vel infidelis, baptizati, aut non baptizati, irregularem esse; ubi etiam comprehenditur homicidium occultum; sic etiam Barb. in c. *Inquisitionis* de accusationibus n. 2.

Not. autem ad hanc irregularitatem requiri. 1. homicidium directè voluntarium, & per injustitiam commissum; ita Cardin. de Lugo. Respons. moral. l. 3. d. 9. n. 4. & 7. & in genere suo completum, ac exterrum, ut liquet ex dictis de censuris in communi. Quamvis autem in agente requiratur *fides*, & *baptismus* (aliàs enim Ecclesiæ non subesset) non tamen requiritur in patiente. Nam & infidelis injustè occidi potest. Requiritur etiam *mortem esse secutam*, quia id requiritur in omnibus poenis, nisi aliter expressè statuatur, uti fit in c. 1. de homicid. in 6. ubi *mandantes* aliquem occidi, *esse mors non sequatur*, incurrunt excommunicationem, & privationem omnium beneficiorum ipso facto; extenditurque ad receptatores, defensores, & occultantes ejusmodi homicidas.

Dices: in c. *ex tenore*, 4. de tempot. 2211 ordinat. absolutè, & generaliter decernitur,

tur, *occulta crimina, etiam enormia, non inducere irregularitatem*; ergo nec tale homicidium occultum: *Re. id verum esse, nisi exceptum sit*; homicidium autem occultum excipitur à Greg. IX. in c. *fin.* cod. qui posterior fuit Alexandro III. qui author fuit cap. *ex tenore*; deinde excipitur etiam in Trid. cit. Demum in cit. c. *ex tenore*, id, quod asseritur, non habetur; nam ut legitur in rubrica, solum dicitur: *criminosus occultus moneri potest, ut non promoveatur; sed prohiberi non debet*, id quod plene cum textu convenit.

2223 Quæres, an eandem irregularitatem incurrat aliquem injustè mutilans? *Re. affirm.* ex c. *in Archiepiscopatu*, de Raptoribus, & Clem. *unic.* de homicidio, argumento sumpto è contrario. *Mutilare* autem, est, hominem aliquo membro privare. *Membrum* autem dicitur illa pars corporis, quæ moraliter loquendo censetur per se habere distinctum officium in humano corpore, ut oculus, auris, manus, pes, Covar. in Clem. *Si furiosus*, n. 8. Hanc responsionem amplia. 1. *ad mutilantem voluntariè se ipsum*; hinc, ut dicitur c. *qui partem*, dist. 55. qui partem digiti cujuscunque sibi ipsi *volens* abscidit, hunc ad Clerum Canones non admittunt; hoc restringit Streinius p. 3. tit. 16. de homicidio injusto, ad mutilantem se; non autem *alium à se*; hinc *digitum* negat esse membrum, cujus abscissio faciat irregularem, nisi talis esset, cujus usus necessarius est ad Eucharistiæ administrationem.

2224 Ampliatur 2. ad eum, qui procurat abortum foetus animati, sic S. Augustinus in c. *quod verò*, & c. *Moses*, 32. q. 2. c. *ex litterarum*, de homicidio; secus est, si foetus non sit animatus, ut liquet ex proxime cit. c. hoc Barbosa ibi extendit etiam ad causam moralem abortus. Vid. eum à n. 2. & quamvis Sixtus V. voluerit, ut irregularis fiat, etiam in casu foetus non animati; ejus tamen constitutio correctæ est, & ad viam juris reducta, per Greg. XIII. Vid. Suarez de censur. D. 44. s. 2. n. 13.

2225 Qui homicidium fieri mandat, homicida est, sed effectu secuto, & irregularis; imò licet non mandet mortem, sed tantum verbera, si mandatum injustum est, & mors sequatur, licet ob excessum mandatarii, c. *is, qui*, de homicidio, in 6. nam ibi id expressè dicitur, *si mors secuta est*; videtur enim hæc poena ibi solum accessio-

riè ferri in mandantem. Excipe nisi revocet prius mandatum sic, ut mandatario innotuerit revocatio; quia sic effectus non sequitur *in vi mandati*; cum hoc nec existat actu, ut ponitur; nec habitu; quia definit per privationem revocationis intimatæ, consequenter in esse *habitualmente existentis*. V. Filiucium tr. 20. c. 1. n. 29.

Qui consulit fieri injustum homicidium, effectu secuto pariter homicida, & irregularis est. Nam in c. *sicut dignum*, s. *illi*, de homicidio, dicitur: *ab homicidii reatu immunes non sunt, qui occisoribus opem contra alios prestare venerunt*; & expressè c. 23. de poenit. dist. 1. Gl. in c. *sicut dignum*; excipe 1. nisi executor non operatus sit ex tali consilio; tunc enim consilium non influxit, consequenter consulens effectum illum non causavit; Sic Felinus in c. 1. de offic. delegati; excipe 2. si consulens consilium revocavit, & perichantem monuit. Tunc enim non peccat contra justitiam juxta nonnullos, est id negent alii, cum etiam consilio revocato in mente executoris perseveret pondus rationum; sed verius oppositum. Eo enim casu operatio sequitur potius ex malitia operantis. Rati habitio autem homicidii per alium facti, citra tuum mandatum, vel consilium, per se, & vi suâ non facit te irregularem. Sic enim non est causa homicidii; nam ratum quis habere non potest, quod ipsius nomine non est gestum, reg. 9. de regul. juris in 6.

ARTICULUS IV.

De irregularitate ex homicidio defectu lenitatis.

Homicidium justum est, quod fit licite, & citra peccatum; inducit tamen interdum irregularitatem ob defectum lenitatis, ac mansuetudinis, quam Ecclesiæ Ministros decet exemplo Christi sectari. Hæc irregularitas, ex defectu lenitatis, communis est utrique statui Clericorum, & Laicorum; quicumque igitur *voluntariè* occidit hominem, etiam citra peccatum, irregularis est c. 1. de homicid. nec promoveri potest, & si promotus est, deponi debet c. *sicut dignum*, junctâ Glossâ, ibi, cum Doctoribus communiter, etiam si occisus fuisset paganus c. 5. dist. 50. Dixi: *Voluntariè*, ut excipiam homicidium *casuale*, & *purè defensivum*,

Q99 3 seu

seu necessarium. Voluntariè autem occidit (per ordinem ad hanc irregularitatem) quicumque vel physicè, vel moraliter concurrat proximè ad alicujus mortem, non autem remotè, ut faciunt, qui furcam, funem, scalam, ensem &c. mortis instrumenta conficiunt. Extendunt hanc eandem irregularitatem communiter Doctores & Canonistæ etiam ad mutilationem, ex Clement. *unica*, de quibus vid. dicta ex professo suprà. Titulo 12.

2228 Hancigitur irregularitatem ex defectu lenitatis contrahit Judex sive Laicus, sive Ecclesiasticus, qui justè profert sententiam mortis, vel mutilationis in Reum, effectu secuto, c. *ex literis*, de excessibus Prælatorum, quod loquitur de utroque, c. *in Archi-Episcopatu*, de raptoribus. Ubi etiam sermo est de mutilatione, & flagellatione ad sanguinem. Videtur etiam argui ex c. *Sape*, c. *his*, quibus, 23. q. 8. Et ratio est, quia dare sententiam sanguinis, & pœnas repetere, etiam de nocente, est contra mansuetudinem Ecclesiasticam c. *Suscepimus*, de homicidio.

2229 Extendunt 2. ad Assessores in tali judicio, ut tenet communis cum Leandro, de irregularitate tr. 2. D. 7. q. 4. Nam & hi sunt causa proxima, *cum autoritative assistant*. Et res non intelligitur tantùm de morte per sanguinis effusionem; nam per *sententiam sanguinis*, hic, *mors* simpliciter intelligitur; Sic Gibalin. de irregularitate c. 4. consèct. 7. diffic. 3. nam eodem modo in tali homicidio est defectus lenitatis. Et quamvis Leander q. 8. neget irregularitatem incurri per flagellationem usque ad sanguinem; dicens, hanc irregularitatem reduci solùm ad duo capita, mortem scilicet, & mutilationem; sed reverà c. *in Archi-Episcopatu* posset fortè in hoc movere dubium. Hoc autem intellige de Judice, post susceptum baptismum, c. *si quis viduam*, dist. 50. c. *si quis post*, dist. 51. nam talis ante baptismum non est membrum Christi, consequenter in eo non consideratur defectus lenitatis, quæ hic respicitur.

2230 Qui fert legem mortis in certum delictum, sive sit Judex Ecclesiasticus, sive Laicus, est tantùm causa remota mortis, nec animadvertit in certam personam, atque adeo ex hoc c. non incurrit istam irregularitatem; Sic Pellizarius tom. 2. tr. 7. c. 5. S. 4. q. 1. n. 172. quod etiam procedit de Principe Laico, vel Ecclesiastico habente

jurisdictionem temporalem, si constituat Ministros, & Judices, ut causam sanguinis inquirent, & puniant juxta leges, & juris dispositionem; ut habetur c. *fin.* Ne Clerici, vel Monachi in 6. quod etiam ex eodem verum est, esto alicui det *specialem* ad hoc *commissionem*, delegando v. g. alicui Commissario unam causam criminalem, Diana p. 4. tr. 2. resol. 78. secus est, si Judici à se delegato mandet, ut sententiam mortis proferat *in talem Reum*; sicut enim directè & proximè cooperatur morti. Idem est, si mandet, ut, quem Judex delegatus prius ad mortem condemnaverat, *salutè die* occidat. Sic Leander de irregular. tr. 2. D. 7. q. 24.

Sed quid si delegatus Reum injubet condemnari ad mortem? *Re.* mandantem non propterea fieri irregularem, quia culpa mandatarii, dum fines mandati excedit, non debet obesse mandanti. L. *diligenter*, ff. mandati. Si dicas, hoc esse contra c. *fin.* de homicid. in 6. ubi contrarium expressè deciditur. *Re.* ibi agi de *injussè* mandante. Nam textus sic habet: is, qui mandat aliquem verberari (licet expressè inhibeat, ne occidatur ullatenus, vel membro aliquo mutiletur) irregularis efficietur, si mandatarius fines mandati excedens mutilet, vel occidat. *Cum mandando in culpa fuerit, & hoc evenire posse debuerit cogitare.*

Jurisperitus, Theologus, Confessor, rarius, vel quicumque alius, citra hanc irregularitatem, si quærat in genere, an quis ob tale crimen mereatur mortem? respondere potest, *mereri, jure sic disponente*, quia sic respondens in genere, non influit proximè & immediatè in alicujus particularis mortem; sic Bonacina de irregul. q. 4. p. 1. n. 46. Gibalin. hic, c. 4. q. 3. consèct. 7. diffic. 8. Si autem circa personam in particulari respondeat, eum esse afficiendum morte? Henriquez l. 14. c. 6. n. 4. censet talem Clericum irregularem fore, sed negandum est, si tali casu dicat generatim, quod jura statuunt. Sic enim Judex movetur à solo jure, non ab aperiente veritatem juris; adeoque nec indirectè concurrat; Layman l. 3. tr. 3. p. 3. S. 5. c. 7. n. 4. id, quod etiam probabiliter tenendum, si Judici privatim quærenti, an teneatur ad mortem condemnare hunc hominem, qui commisit v. g. hæc delicta, quibus à jure decernitur pœna mortis, respondeat, ipsum teneri, vel talem juxta leges mortem esse

esse meritum, quia nullum jus hoc statuit, ut talis evadat irregularis. Nam 1. id non potest esse ex delicto, ut constat; 2. non ex defectu lenitatis; irregularitas enim ex hoc defectu tantum imposita est Judici, ejusque officialibus *authoritate publicâ* fungentibus, v. g. juridicè consulentibus, &c. sic Castropal. de Censur. D. 6. p. 14. §. 3. n. 7. Pellizar. tr. 2. l. 7. c. 5. S. 4. q. 11. n. 170. Leander hic tr. 2. D. 7. q. 31.

2233 Hinc etiam ab ista irregularitate immunis est Confessarius, qui Judici, nolenti Reum punire poenâ mortis, quando in conscientia tenetur, dicit, ego non possum, nec volo te absolvere, nisi eum morte punias. Nulla enim irregularitas ex defectu lenitatis incurritur propter actionem, quam quis sine peccato omittere non potest, nisi exerceatur à Ministro iustitiæ, quâ tali; ita Leander cit. p. 32. Reginald. in praxi l. 30. n. 138. & alii. Et hoc procedit etiam in casu, quo Confessarius monet, & jubet Reum, juridicè questum, fateri crimen, quod fateri tenetur, quia sic falsio citra crimen omitti nequit.

2234 Not. Præterea, quòd, quando Prælati Ecclesiastici Reum occidentum tradunt brachio seculari, ut irregularitatem hanc evadant, pro eo intercedere debeant, ne moriatur, c. *Novimus*, de Verbor. signific. Henriquez l. 14. c. 12. n. 5. Layman tr. 3. l. 3. p. 3. c. 7. n. 3. Ab hac protestatione speciali privilegio eximuntur Inquisitores fidei (ut videri potest apud Leand. cit. q. 39.) eorumque Ministri.

2235 Not. 2. quòd Clerico jure antiquo non imputabatur ad irregularitatem, si civiliter petiit sibi ministrari justitiam pro rebus suis, vel injuriis, esto secuta fuerit poena sanguinis inflicta per Judices occasione sumptâ ex tali causâ. c. *postulasti*, de homicidio; sed nunc requiri per c. *Prelatis*, eod. in 6. ut expressè prius protestetur, se non intendere poenam sanguinis, vel mutilationis. V. dicta à n. 866. & sequent.

2236 Not. 3. quòd, qui aliquem accusat criminaliter, petens vindictam, secutâ morte, vel mutilatione, fiat irregularis, defectu perfectæ lenitatis. Videtur colligi ex c. *si quis viduam*, dist. 50. ubi dicitur, quòd sibi conscius homicidii facti, *præcepto, consilio, aut assensione* (non, ut ibi ponitur, *defensione*) post baptismum, toto vitæ tempore communionem tantum Laicam recipere debeat; ergo irregularis est talis: sed sic accusans est talis; verè enim

cooperatur ad sententiam sanguinis vetitam, c. *sententiam*, ne Clerici, vel Monachi; ergo. Ubi not. si accusatio est justa, eum irregularem esse solum ex defectu lenitatis; si injusta, ex delicto. Deinde Clericis judicium sanguinis agitare etiam in c. *Clericis*, eod. prohibetur; sed hoc loquitur de Clerico *in Sacris*; illud de Clerico simpliciter. Est autem hic sermo de accusatione criminis ad mortem sufficientis; secus enim non dat causam mortis, accusatione tantum culpæ levis; Suarez de censur. D. 47. f. 2. esto postea ab aliis accusetur de criminibus dignis morte. Leand. cit. hic tr. 2. D. 7. q. 44.

2237 Testis *voluntariè* testificans in causa sanguinis, morte secutâ *ex ejus testimonio*, fit irregularis defectu plenæ lenitatis; sic enim verè cooperatur ad mortem; Castropalaus de censur. D. 6. p. 14. §. 2. n. 2. Hurtado hic D. 2. diffic. 11. secus est, si facit ex obligatione juris naturalis, quia sic non deficit in lenitate, appositum enim peccatum est; Diana p. 4. tr. 2. resolut. 31. quod probabiliter etiam extenditur ad calum, quo quis testem agit ob præceptum Judicis, vel gravem metum; ratio est eadem. Castropal. §. 3. n. 3. Layman l. 3. f. 5. tr. 3. p. 3. c. 7. n. 6. Si dicas: ergo etiam Judex eo casu erit liber ab hac irregularitate; nam etiam Judex, ferendo sententiam mortis, obedit legi, & N. illatum, quia necessitas parendi præcepto in Judice, ejusque Ministris, fundatur in propria voluntate, cum liberè susceperit illud officium; secus est in casu nostro, ut diximus n. 866. ubi pluribus, à n. 873. egi de irregularitate ex defectu lenitatis, & his, qui eâ afficiuntur.

2238 Cum autem præter homicidium, quòd citra peccatum fit *authoritate publicâ*, contingant homicidia in bello, not. justum etiam homicidium illud censeri, quod fit in bello justo; hoc autem vel est defensivum, vel aggressivum. De illo agemus infra; de isto, hic. Unde quaeres 1. an in tali bello Clericis pugnare liceat propriâ manu? 2. an, & quando in tali casu irregularitatem incurrant? R. ad 1. Clerico in sacris id prohibitum esse, c. *Clerici*, c. *quicumque* 13. q. 8. c. 1. ne Clerici vel Monachi; ita Suarez D. 47. f. 6. n. 7. & de Charitate D. 13. f. 3. quod Leander tr. 2. D. 7. q. 106. extendit etiam ad Clericos non in sacris (quia textus indistinctè loquitur) & etiam Religiosos Laicos, ex c. *eos, qui*, 20. q. 3. & ait hanc

hanc prohibitionem esse juris tantum humani, cum in eo Pontifex dispenset, ut habetur q. 108. sed V. dicta n. 889. & Castropalaum tom. 1. l. 6. D. 5. p. 6. n. 3. licitum tamen esse prædictis tali bello interesse, ut bellantibus sint subsidio spirituali, ut patet ex praxi, & ex c. *omni tempore*, c. *hortatu*, c. *præterea*, 23. q. 8. c. *petitio tua*, 24. de homicid. nec ob id incurrere irregularitatem, ut habetur c. *petitio*, cit. ubi Pelagus Presbyter in tali casu versatus, non est irregularitate notatus ab Honorio Papa, nec remotus ab Altari, nisi de interfectione cuiuspiam conscientia ipsum remorderet; quia non fuit sufficiens necessitas.

2239 Si petas 1. an in bello iusto fiant irregulares Clerici, si hortentur milites, ut hostes prævertant, occidant &c. 2. si quem ipsi tunc occidant, ut liberent Regem, vel Principem, aliàs ab hoste perimendum? 3. si ad salvandam patriam? 4. si ut defendant suos, v.g. parentes &c. R. ad 1. negativè, quia nec intervenit irregularitas ex delicto, ut constat; nec quæ est ex defectu lenitatis; hoc enim est pro iis tantum, qui sunt publici Ministri iustitiæ. Ad 2. R. etiam negativè 1. quia talis actus non est illicitus 2. nec est incongruus, sed iure naturali cuique statui debitus; Sic Henriquez l. 14. n. 2. lit. O; Streinius Jur. Can. p. 3. tit. 16. §. *de homicidio iusto*, n. 9. ubi ait, pro opere, vel actu, quem sine peccato omittere nequeas, nulla ullibi constituta irregularitas est. Ad 3. R. quoque negativè, quia defensio patriæ prævalet vitæ hominis privati, sed hanc sic defendere possumus citra ullam irregularitatem; ergo & illam; sic Suarez D. 47. l. 6. n. 2. & D. 13. de bello, l. 3. à n. 7. Ad 4. R. pariter negativè, quia vita parentis, uxoris, filii in ea necessitate perinde habetur, ac si esset una persona cum ipso defendente. Leander q. 119. Castropalaus tom. 1. tr. 6. D. 5. p. 6. à n. 7. Gibalin. hinc c. 4. q. 3. confectar. 6. difficult. ultimà.

2240 Si quæres, quid dicendum de homicidio vitæ necessario? R. eum, qui propter vitæ suæ necessariam defensionem occidit alium, non evadere irregularem. Clem. *unic.* de homicidio; intellige si servet moderationem debitam. Hinc per hanc Clementinam derogatur capitulo *ad audientiam*, de homicidio, & c. 2. de Clerico pugnante in duello. Neque hic est defectus lenitatis; cum, ut ponitur, non

sit alius modus servandi vitam propriam, imò contrarium, foret ignavia, ut innuatur c. 2. de homicidio in 6. si dicas; Tridentinum sess. 14. c. 7. eum remittit ad Episcopum pro dispensatione, quinon ex proposito, sed casu, & vim vi repellendo aliquem occidit? R. quòd declarationes Cardinalium id intelligant n. 3. de vi repellente cum aliqua culpa. Sic etiam Barbosa dictum nostrum amplians copiosè apud Streinium cit. de homicidio necessàrio. n. 3.

Hoc extenditur etiam ad casum homicidii necessàrii, iniusti aggressoris pro defensione suæ, vel alienæ castitatis, & pudicitia. Nam integritas corporis est inter prima hominis bona; sic pro utroque Tannerus D. 4. q. 8. n. 68. & 79. & communiter etiam ad defensionem honoris, ac boni communis. Sic Diana p. 5. resol. 12. Streinius cit. n. 5. secus ob contumelias, & injurias verbales per Magistratum reparabiles; bene tamen ad bona temporalia, de quibus V. dicta à n. 865.

Dices: Universalis regula est, omnem homicidam voluntarium esse irregularem; & Clementina Unica, de homicid. excipit solum homicidium ob defensionem vitæ propriæ; ergo. R. dist. ant. & concedo de homicidis voluntariis, quos nulla necessitas, & iustitia tuerur; secus N. ant. nulla enim imponitur irregularitas, cum quis operatur ex necessitate secundum dicta. In Clementina autem illa non ponitur ulla exceptio, sed tantum assertur id, quod est juris naturalis. Neque ex dictis nostris sequitur, quòd nemo fiat irregularis, qui in bello iusto offensivo, aliquem mutilat, vel occidit, quod est contra communem. R. enim cum distinctione, & concedo sequelam, si adsit necessitas, & absit prohibitio specialis, ut est in Clericis; secus, sin illa absit, & hæc adsit. Sed tunc intelligitur solum, si quis mutilat, vel occidat alium, manu suâ.

ARTICULUS V.

De irregularitate ex homicidio casuali.

Homicidium aliud est *in se volitum*; aliud in alio. Hoc in præfenti appellat communitè homicidium *casuale*, seu *fortuitum*; & si contingat, ut voluntas in illud *nec directè, nec indirectè* feratur, non dicitur propriè *homicidium* (hoc enim propriè *crimen* sonat) sed *occisio simplex*; ita Julius

Julius Clarus, §. homicidium. Dicitur autem *indirectè volitum*, cum exerces actionem, quam scis, vel prævides habere annexum aliquod periculum mortis alienæ, vel mutilationis, & non sufficienter caves tali periculo, tunc enim culpabilis es; secus, est homicidium *merè casuale*, & citra culpam.

2244 Quicumque igitur committit homicidium etiam indirectè voluntarium, incurrit irregularitatem pœnalem, scilicet ex culpa, ut dicitur in c. *continebatur*, 8. c. *de cetero*, 11. de homicidio, & c. *is, qui*, eod. in 6. contingit autem, primò, si quis ponat actionem periculosam proximè v. g. si meretricem vocet ad se viâ periculosâ, v. g. per tectum, & hæc lapsu moriatur; talis enim homicidio, seu alienæ mortis causam dedit, ut habetur in cit. c. *de cetero*. Deinde si quis ponat actionem ex se licitam ac inde sequitur mors alterius, vel infirmitas causans mortem; intellige si non adhibuit, quam adhibere debuit, sufficientem diligentiam cavendo periculo, cit. c. *continebatur*, 8. c. *Presbyterum*, 7. de homicid. ubi rubrica habet: *homicidium casuale impunitis, qui dabat operam rei licitæ* (nimirum correctioni pueri, disciplina causâ) *sed non adhibuit diligentiam, quam debuit*, dum eum percussit in capite; si ex ipsâ percussione interiit, vel aliam infirmitatem incurrit, de qua noscitur expirasse, id quod etiam habetur in c. *ad audientiam* 12. eod. Tertio si quis dat operam rei illicitæ, unde mors alterius sequitur, c. *continebatur*.

2245 Not. autem, quod quis non censetur operam dare rei illicitæ, prout hic requiritur ad irregularitatem ex homicidio casuali, exercendo qualemcunque actionem peccaminosam; sed talem, quæ mala est, & comparatione vitæ alienæ periculosa; sic Molina de Just. tr. 3. D. 77. n. 7. & Barbosa in c. *dilectus*, de homicidio, n. 2. hinc notat Henriquez in Summal. 14. c. 11. §. 1. quod, qui causat homicidium casuale ex actione illicita, tunc irregularis fiat, quando ea actio est peccatum mortale, & quæ talis influit in alterius mortem. Qui verò dat operam rei licitæ, nec fuit in culpa, esto præter ejus intentionem sequatur mors alterius; immunis est ab omni irregularitate pœnali, c. *dilectus*, 13. c. *ex literis*, 14. & 15. c. *significasti*; 16. c. *Joannes*, 23. c. *quidam*, 24. de homicid.

2246 Dices: si quis alterum casu vulnerat,

Tom. V.

& vulneratus à vulnere confanatus in morbum alium incidit, ex quo moritur, vulnerans fit irregularis per c. *ad audientiam*, de homicidio; ergo irregularitas hæc incurritur. 1. ex actione illicita etiam non periculosa, si periculo mortis cavetur. 2. ex actione omnino inculpabili, ut si vulnus nullo modo fuit ex tali actione pravissimum. 3. si certum est, eum morbum, ortum ex vulnere, & vulnus fuit pravissimum in actione illicita; vel etiam licita, sed sine sufficienti cautela; vulnerantem omnino fieri irregularem; hoc enim dicit c. *ad audientiam*; secus, si vulnus ortum sit ex actione licita, citra culpam agentis; vel etiam ex illicita, sed vulnere non causante morbum. V. dicta à n. 849.

ARTICULUS VI.

De Dispensatione in irregularitate.

2247 **Q**uestio 1. est, an Episcopi, & Prælati Regulares dispensare possint in irregularitate, contracta ex membrorum mutilatione? 2. & hanc, & natam ex homicidio, jure antiquo reservaram esse Pontifici in c. 1. de Clericis pugnantibus in duello, ubi conceditur Episcopo jus dispensandi cum Clerico in pœna depositionis, qui sponte duellum obrulit, vel oblatum acceptavit, dummodo ex ipso duello homicidium, seu membrorum diminutio non fuerit subsequuta: nunc verò jure Trident. Sess. 14. c. 7. & Sess. 24. c. 6. solam irregularitatem ex homicidio voluntario; & si quæ alia est ex simili casu homicidii, vel mutilationis deducta ad forum contentiosum? Ubi nota, quoad irregularitatem statutam homicidio, intelligi etiam mutilationem, & ita sumitur in Glossa communi de homicidio; & cum negatur alicui dispensatio ob homicidium, non hoc ipso etiam intelligi per illud *mutilationem*. Nam *homicidium, & membrorum diminutio*, quoad hoc distinguuntur in jure, ut habetur c. 1. de Clericis pugnant. ibi: *homicidium*, vel *membrorum diminutio*; id, quod etiam habetur in declarationibus Cardinalium ad Sess. 24. Trid. c. 6. de reform.

2248 Et ideo, cum aliquando sumantur pro invicem quoad aliquos effectus; aliquando distinguantur, observandæ sunt sequentes regulæ. 1. Quod lex disponens aliquid de irregularitate ob defectum lenitatis ex homicidio, extendatur etiam ad mutilationem; favores enim ampliandi sunt; secus, si ad

Rxx

fiad

si ad rigorem pertinet; tunc enim non valet extensio, etiamsi fiat à jure. 2. Quod lex disponens de irregularitate ob mutilationem, extendatur etiam ad homicidium, si rigorem continet; sic enim mutilatio continetur saltem continenter in homicidio; secus si favorem, quia poena mitigata minori delicto non facit consequentiam pro majori, vel totali.

2249 Quæstio 2. est, an potestas absolvendi ab omnibus peccatis, censuris, poenis & sententiis, extendatur ad dispensationem ex irregularitate? R. negativè, c. ult. de officio Vicar. in 6. ubi dicitur: *in generali concessione nunquam illa veniunt, quæ non esset quis verisimiliter in specie concessurus*: at qui facultas illa generalis est talis concessio; nam, cum Pontifex facta eà concessione, ut fit in jubilæis, vult etiam comprehendere facultatem pro irregularitate, eam specialiter exprimit; ita Reginaldus l. 30. tr. 2. 24. & communis.

2250 Dices: Irregularitas est censura. 2. Irregularitas saltem ex delicto est poena; ergo: R. ad 1. id quidem doceri à Soto, & aliquibus Thomistis; sed sine fundamento. Hinc nego antecedens, ut dixi supr. n. 1611. Ad 2. R. C. antecedens, N. consequentiam. Nam ly *penis* in ea concessione significat solum eas, quas significare vult Pontifex; hanc autem ibi non intendit significare, ut patet ex stylo Curia. Hinc etiam dici potest distinguendo: irregularitas est poena, quæ non venit in generali dispositione de poenis C. secus N. ant. & conseq.

2251 Not. autem, quod dispensatio irregularitatis in jure non habeat determinatam formam, nulla enim præscripta est. Ut tamen licite fiat, aliqua causa requiritur. 1. ex Trid. Sess. 23. c. 14. q. 2. quia universaliter requiritur in omni dispensatione, D. Thom. 1. 2. q. 97. a. 4. non tamen ut valide, pendet enim à lege humana, Suarez D. 41. hic, sect. 2. n. 2. eamque Pontifex dare potest pro omni irregularitate, juris scilicet humani; alii autem eo inferiores non nisi in casibus jure, tacite, vel expresse concessis; cum hoc fundetur in jure potestatis altioris.

2252 Episcopis porrò concessam esse facultatem dispensandi in omni irregularitate ex delicto occulto, non deducto ad forum contentiosum, excepto homicidio voluntario, habetur ex Trid. Sess. 24. c. 6. & tenet Suarez D. 41. S. 2. Sanchez, l. 2. Sum-

ma, c. 11. Sed intellige tantum de Episcopo, qui habet subditos, seu diocesim, ubi saltem ex parte receptum sit Tridentinum; Sic Leander de irregularitate tr. 2. D. 27. q. 7. potest autem etiam cum Religiosis exemptis, qui quoad hoc se de suorum Superiorum veniâ subjiciunt; jure enim communi subiecti sunt; & solum eximuntur privilegio; ita Suarez n. 12. Filliucius tr. 20. c. 5. q. 5. n. 271. Dixi, *si non est deductum ad forum contentiosum*; intellige, in quo Reus convictus esset; aliàs enim ea deductio non obest; Leander q. 9. V. dicta n. 2034.

Not. autem; quando Tridentinum loco cit. irregularitatem ex delicto occulto reddit indispensabilem ab Ordinariis per exceptionem ibidem positam, non intelligi de quocunque homicidio voluntario, nisi hoc commissum sit per injuriam; ita Cardinalis de Lugo Respons. mor. l. 3. D. 9. n. 4. Unde infert, quod si quis occidat iniustum aggressorem, hoc est, cum, qui gravem ac probabilem metum incutit per eos, qui minas solent exequi, & mandat eos, cum irruunt, occidi necessaria defensionis causa, non evadere irregularem; sic enim non agit injuste.

Quæstio ulterior fieri potest, an in sup. applicatione pro valore dispensationis in irregularitate contracta ex homicidio, necessario fieri debeat mentio jam semel impetratae dispensationis in ejusmodi impedimento ob alterum homicidium? Communis affirmat; quia Pontifex vel non concederet secundam, vel certè difficiliter concederet, si præcedentis dispensationis notitiam haberet, quia difficiliter est remittere poenam duplicis delicti, quam unius, & gravior solet puniri relapsus, quam ob primum lapsus: ut latè probat Suarez l. 6. de Leg. c. 23. n. 12. & multis relatis Thomas Sanchez l. 8. de matrimon. D. 22. n. 2. & 20. quibus consentit Bassilius Pontius de matrimon. l. 8. c. 17. n. 8.

Verum non requiri, testatur Filliucius tr. 10. p. 2. c. 10. n. 325. veratissimus in Sacra Pœnitentiaria; id quod etiam affirmarunt Anno 1631. 13. Martii, Datarius ejus temporis, & Coccinus Decanus S. Rotæ, & Regens Sacrae Pœnitent. apud Card. de Lugo cit. d. 8. n. 2. tum quia id jus positivum non exigit; tum quia non est ratio præsumendi aliud de intentione dispensantis; cum id, quod dicitur L. 3. C. de Episcopali audient. ut remissionem venæ

crimina, non nisi semel commissa, non habeant, usu receptum non est, ut testatur Filliucius loc. cit.

2256 Dices: licet olim ea mentio non exigeretur; secus tamen est hodie, quia modernus Regens sacrae Poenitentiarie hanc ob causam addi jubet in Brevibus hanc clausulam, Et, si Orator simile delictum iterum admiserit, dispensationemque super eo, à sacra Poenitentiarie officio denuo obtinuerit, ejusmodi dispensatio nequaquam ei suffragetur, si presentis gratie mentionem in illa non fecerit, & ita illam monere, &c. 12. eam clausulam non apponi in quibuslibet dispensationibus; sed tantum in his, quae sunt de abortu. Quare, ubi ea non opponitur, necessarium non est ejus mentio; id, quod tenere videtur Henriquez l. 24. c. 17. n. 5. lit. I. & alii.

2257 Si quæras, quis dispenset in irregularitate ex defectu natalium? 12. ex potestate ordinaria posse solum Pontificem. Solum enim est infirmare Canones, cum id ratio expedit; at in c. nimis in tua, de filiis Presbyteri: prohibentur tales promoveri ad dignitates, personatus, & alia beneficia curata sine dispensatione Papæ; sic P. Bauny de censuris, tr. 12. q. 15. Pellizar. tr. 2. D. 7. c. 5. l. 2. q. 20. n. 70. ex quo colliges, hoc loco quaestionem tantum esse de ordinibus sacris.

2258 Ex hoc patet, Episcopum dispensare posse pro ordinibus minoribus, id quod habetur etiam, c. 1. & 2. eodem; quod etiam procedit de beneficio simplici. Idem censo de Capitulo sede vacante (hoc enim ei succedit in jurisdictione ordinaria) Panormitanus in c. cum olim, de majorit. & obed. Diana p. 4. tr. 2. resol. 64. quod verum esse vult Leander q. 52. cum Barbosa de officio Episcopi, allegat. 45. n. 24. ex eo autem, quod aliquis illegitimus sit Episcopi familiaris, non autem alio titulo subditus, cum eo

etiam ad minores dispensare non potest; quia facultas est tantum ad subditos, vel familiares, aliunde habiles; sic Castropal. tom. 4. tr. 27. D. unica, de ordine, p. 15. n. 6. & tom. 6. de Censur. D. 6. p. 9. n. 7.

An Episcopus cum illegitimo dispensare possit ad Canonicatum Ecclesiae Cathedralis? affirmant aliqui, putantes esse tantum beneficium simplex; at respondetur, cum jure novo Tridentini Sess. 24. de reform. c. 12. Canonicatus requirat Ordines sacros, Episcopum cum tali ad eum non posse dispensare, nisi dicas, quod possit ad tempus, prout videtur docere Azor p. 2. l. 6. c. 3. q. 15. cum Canonicatus postulet eos Ordines tantum intra annum, quo tempore potest postea urgere dispensationem pro his à Papa, sed & huic contradicit Leander cit. q. 54.

Ad extremum quæres, an, cum quis stante, nec dispensata irregularitate ex illegitimitate obtinuit dignitatem Ecclesiasticam etiam majorem, mala fide, occultato hoc impedimento, postea possit impetrare dispensationem non tantum irregularitatis, sed etiam revalidationem tituli, & fructuum retentionem? Ad hunc casum affirmativè respondet Cardinal. de Lugo cit. dub. 7. dicens in fine, in speciali Congregatione jussu Urbani VIII. coram majori Poenitentiarie sic fuisse judicatum, & dispensationem concessam 1. quia licet defectus natalium fuerit publicus; tamen in ratione impedimenti fuit occultus, omnibus, quibus id constabat, existimantibus, præcessisse dispensationem, 2. quia plures graves Doctores tenent, collationem beneficii, etiam Episcopalis, irregulari factam, esse validam; & collatarium fructus facere suos; pro quo citatur Sanchez l. 2. consil. c. 1. dub. 31. n. 24. Parisius, Navarrus &c. 3. quia huic favet textus in c. 1. de Cleric. non ordinat. ministr.

